

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»**

ЗОРІН В.В.

**МУЗИЧНИЙ СУПРОВІД
КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ
(третій рік навчання)**

Методичний практикум

Миколаїв, 2019

УДК 78:793.3(072)

З 86

Рецензенти:

Луговенко Т.Г. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії Київського університету імені Б.Д. Грінченка;

Васильєва Л.Л. – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного мистецтва Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Зорін В.В. Музичний супровід класичного танцю (третій рік навчання) : метод. практикум / В. В. Зорін. – Миколаїв : ВП «МФ КНУКіМ», 2019. – 45 с.

Специфіка діяльності піаніста-концертмейстера в танцювальному класі полягає в якісному виборі музичного матеріалу, який супроводжує танцювальні рухи. Методичний практикум «Музичний супровід класичного танцю (третій рік навчання)» створено для піаністів-концертмейстерів хореографічних відділень вищих навчальних закладів культури. Методичний практикум складається з прикладів музичного супроводу, які сприятимуть творчому пошуку і розвитку піаніста-концертмейстера. Музичний матеріал підібрано відповідно до кожного руху класичного екзерсису третього року навчання.

Рекомендовано до друку радою факультету мистецтв Відокремленого підрозділу «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв» (протокол № 9 від 14.05.2019 р.).

© ВП «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ КНУКІМ», 2019

© ЗОРІН В.В., 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ВПРАВИ БІЛЯ СТАНКА	5
Plie	5
Battement tendu	8
Battement tendu jete	9
Rond de jambe par terre.....	10
Battement fondu	13
Battement frappe.....	14
Adagio (Battement developpe).....	15
Rond de jambe en l'air.....	18
Petit battement	19
Grand battement jete.....	21
РОЗДІЛ 2. ВПРАВИ ПОСЕРЕДИНІ ЗАЛИ	22
Adagio.	22
Battement tendu	25
Battement tendu jete	26
Rond de jamb par terre	27
Battement fondu	28
Rond de jambe en l'air	29
Grand battement jete.....	30
Стрибки (Allegro).....	32
Coda.....	38
Обертання.....	39
Pordebras	43
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	44

ВСТУП

Роботу провідного концертмейстера з майбутніми хореографами слід розглядати як невід'ємну частину процесу навчання мистецтву танцю, а зміст музичного репертуару і його виконавства – як основу розвитку емоційно-творчого початку студентів, формування їх естетичного смаку.

Музичний матеріал повинен бути доступним та зрозумілим для сприяння, мати яскраву виразну мелодію, чіткий метро-ритмічний малюнок, простий розмір (дводольний або тридольний) та квадратну форму. Ця форма повинна складатись з музичних періодів по чотири, вісім, шістнадцять, тридцять два такти, шістдесят чотири такти тощо. Дводольний розмір характеризується чіткістю, пружністю. Тридольний розмір, в цілому, сприймається як більш пластичний, м'який, закруглений.

Порядок виконання рухів на уроці класичного танцю однаковий для всіх курсів: *plie*, *battement tendu*, *battement tendu jete*, *rond de jambe par terre*, *battement fondu*, *battement frappe*, *battement double frappe*, *rond de jambe en l'air*, *battement developpe*, *petit battement*, *grand battement jete*. Спочатку вони виконуються біля станка, потім на середині залу. Послідовність вправ посеред зали та ж сама. На старших курсах комбінації ускладнюються і можуть складатися з двох частин. Так наприклад можуть поєднуватися такі рухи як *battement tendu* і *battement tendu jete*, *battement fondu* і *rond de jambe en l'air*, *battement frappe* і *petit battement*. Для того, щоб урізноманітнити музичний супровід бажано використовувати модуляцію в іншу тональність. Кожна вправа починається з підготовки: *preparations* (препарасьон – підготовка). Вступ до кожної вправи можна взяти з закінчення музичного уривку (2 або 4 такти з кінця) чи скласти самому. Коли вправа закінчується граються два акорди, які завершують вправу (домінанта та тоніка).

РОЗДІЛ 1. ВПРАВИ БІЛЯ СТАНКА

Plie (присідання). З цього руху починається екзерсис, тобто, комплекс тренувальних вправ, які складають основу уроку класичного танцю. Поділяється на demi plie – напівприсідання, та grand plie – велике, повне присідання з відривом п'яток від полу. Сприяє розвитку сили м'язів, еластичності зв'язок. Мелодія повинна бути ліричною, тому що цей рух повинен виконуватись плавно й повільно. Розмір 4/4, 2/4; а також 3/4, або 6/8). музика плавна, темп – moderato або adagio. Нотні приклади: А. Рубінштейн «Романс» (твір. 44 №1); Р. Дріго уривок з балету «Пробудження Флори»; Р. Шуман «Вальс»; Л. Бетховен «Прощання з фортепіано»; І. Пронічева «Прелюдія»; М. Буланкіна «Прелюдія» (F-dur); Ф. Мендельсон «Романс «На крилах поезії»».

"Експромт № 3" Варіація I

Ф. Шуберт

legato

pp

3

5

7

Red. *

9

cresc. *p*

Red. *

11

Handwritten musical score for measures 11 and 12. The piece is in a minor key (one flat). The right hand features a complex melodic line with many accidentals and slurs. The left hand provides a rhythmic accompaniment with chords and single notes. A dynamic marking of *p* is present in measure 12. Below the staff, the instruction *Red.* and an asterisk *** are written.

13

Handwritten musical score for measures 13 and 14. The right hand continues with a melodic line. The left hand has a steady accompaniment. A dynamic marking of *p* is present in measure 14. Below the staff, the instruction *Red.* and an asterisk *** are written.

15

Handwritten musical score for measures 15 and 16. Measure 15 starts with a dynamic marking of *pp*. The right hand has a melodic line with a first ending bracket. The left hand has a rhythmic accompaniment. Below the staff, the instruction *Red.* and an asterisk *** are written.

17

Handwritten musical score for measures 17 and 18. Measure 17 starts with a second ending bracket. The right hand has a melodic line. The left hand has a rhythmic accompaniment. A dynamic marking of *dimin.* is present in measure 18. Below the staff, the instruction *Red.* and an asterisk *** are written.

Battement tendu (фр. – натягнуті рухи) означає відведення працюючої ноги в будь-якому напрямку і приведення її до опорної. Виконується у розмірі 2/4, рідше – 4/4; характер музики – чіткий, бадьорий. Темп на початковому етапі розучування *moderato*, потім *allegretto*.

Нотні приклади: К. Фауст «Полька» (D-dur); К. Мясков «Полька»; Н. Леві «Марш»; Ф. Шуберт «Музичний момент»; Є. Шерц «Полька»; Ю. Чичков «Полька».

"Екоссез"

Ф. Шуберт

Battement tendu jete – натягнуті рухи з кидком ноги на 25° та 45°. В музиці цей рух виконується прийомом *staccato*, що відповідає характеру цього руху, тобто, має бути різким, енергійним та мати чіткий ритмічний малюнок. На початковому етапі темп в розмірі 2/4 повільний, потім швидкий.

Нотні приклади: Ф. Шуберт «Екосез» (Es-dur); Р. Рубінштейн «Тарантелла»; І. Штраус Полька «Віолетта»; Л. Мінкус «Варіація баядерок» з балету «Баядерка».

"Вальпургієва ніч"

Фрагмент з опери "Фауст"

Ш. Гуно

Moderato

The musical score is written for piano in 2/4 time, key of D major. It consists of 14 measures. The tempo is marked **Moderato**. The dynamics range from *p* (piano) to *f* (forte). The score includes several sixteenth-note patterns, some with slurs and accents, and a section marked *rit.* (ritardando) starting at measure 7. The piece concludes with a *f* dynamic and a final chord.

Rond de jambe par terre – це кругові рухи ногою по підлозі, які можуть виконуватися у напрямках ан деор [франц. en dehors – назовні]: від опорної ноги вперед – в бік – назад – до опорної ноги або ан дедан [франц. en dedans – в середину]: від опорної ноги назад – в бік – в перед – до опорної ноги. Рухи повинні бути плавні і безперервні. Розмір 3/4, 2/4; характер мелодії – плавний, темп – andante. Якщо підібрано фрагмент на 2/4, тоді темп повинен бути повільним а якщо розмір 3/4 – більш швидким.

Нотні приклади: А. Полонський «Фігурний вальс»; В. Рунова «Міньон»; С. Хазанова «Вальс»; Л. Мінкус «Pas de Deux» з балету «Дон Кіхот»; Дж. Сгамбаті «Вальс»; В. Давінгоф «Міньон».

"Мазурка - каприз"

Уривок

С. Бом

The first system of the musical score, measures 1-5. It is in 3/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The piece begins with a *mf* dynamic and a *dolce* marking. The right hand features a melodic line with grace notes and slurs, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

The second system of the musical score, measures 6-10. The right hand continues with a melodic line, including a *mf* dynamic marking. The left hand accompaniment consists of chords and moving lines, maintaining the piece's rhythmic and harmonic structure.

The third system of the musical score, measures 11-16. This system includes a *cresc.* (crescendo) marking and a *f* (forte) dynamic. The right hand has a melodic line with a *mf* dynamic at the end. The left hand accompaniment features a series of chords and moving lines.

The fourth system of the musical score, measures 17-22. It begins with a *f* dynamic and a *dolce* marking. The right hand has a melodic line with grace notes and slurs. The left hand accompaniment consists of chords and moving lines.

The fifth system of the musical score, measures 23-27. It starts with a *mf* dynamic. The right hand has a melodic line with grace notes and slurs. The left hand accompaniment consists of chords and moving lines.

28 *cresc.* *f* *ffz p* *piu mosso*

33 *p* *leggiero*

38 *p* *cresc.*

44 *f*

Battement fondu – танучий рух. Розмір 3/4; характер мелодії плавний, темп – *adagio*, *largo* або *andante*.

Нотні приклади: Л. Мінкус «Андантіно» з балету «Боядерка»; Дж. Верді фрагмент з опери «Травіата»; Ф. Шопен «Вальс №7»; Л. Деліб «Вальс з балету «Копелія».

Вальс

С. Глазер

Tempo di valse

10

19

27

Battement frappe – вдаряючий рух, розмір 2/4; темп – allegro; ритм чіткий та дрібний. Ритмічний малюнок складається з дрібних нот, краще на staccato.

Нотні приклади: Л. М. Глінка «Дитяча полька»; А. Хачатурян «Танок»; Ц. Пуні «Жіноча варіація» з балету «Конек – Горбунок»; Н. Ребер та Ф. Бенуа «Кода з балету «Венеціанський карнавал»».

Полька "Лакомка"

Уривок

Е. Вальдтейфель

The first system of the musical score is in 2/4 time, key of B-flat major. It begins with a piano (*p*) dynamic and a *scherzando* marking. The right hand features a melody of eighth notes, while the left hand plays a rhythmic accompaniment of eighth notes with a staccato effect.

The second system continues the piece, starting at measure 7. It features a crescendo leading to a forte (*f*) dynamic. The right hand has a more active melodic line with some grace notes, and the left hand maintains the rhythmic accompaniment.

The third system starts at measure 14 and concludes with a first and second ending. The first ending leads back to the beginning of the system, while the second ending provides a final resolution. The dynamics are marked with accents and a final forte (*f*) dynamic.

Adagio (Battement developpe) – розгорнутий рух. Ця вправа представляє собою повільний підйом ноги на 90°. Розмір 4/4, 3/4; характер музики плавний, спокійний. Вправа належить до екзерсису замість Developpe, яка має з нею спільний характер. В розмірі 3/4 темп виконання повільніше, а в розмірі 4/4 скоріше.

Нотні приклади: М. Глінка «Adagio» з опери «Руслан і Людмила»; О. Морлей «Міньон»; Л. Бетховен «Соната №8» (II частина); Ф. Шопен «Фантазія-експромт»; Л. Мінкус «Adagio» з балету «Дон Кіхот».

Експромт

Уривок

Ф. Шуберт

System 1: Treble and bass staves. Treble clef, key signature of three sharps (F#, C#, G#), 3/4 time. Bass clef, same key signature and time. The piece begins with a piano (*p*) dynamic. The bass line features a steady eighth-note accompaniment. The treble line has a melodic line with slurs. Performance markings include *Red.* and asterisks (*) under the bass line.

System 2: Continuation of the previous system. The treble line continues with slurs and grace notes. The bass line remains consistent. Performance markings include *Red.* and asterisks (*) under the bass line.

System 3: Continuation of the previous system. A *cresc.* marking is present in the bass line. The treble line has some notes marked with an asterisk (*). Performance markings include *Red.* and asterisks (*) under the bass line.

System 4: Continuation of the previous system. The first ending (1.) is indicated. The treble line has a *f* dynamic marking. The bass line has a *p* dynamic marking. Performance markings include *Red.* and asterisks (*) under the bass line.

System 5: Continuation of the previous system. The second ending (2.) is indicated. The treble line has a *p* dynamic marking. The bass line has a *p* dynamic marking. Performance markings include *Red.* and asterisks (*) under the bass line.

22 *f* *p*

27 *Red.* *Red.* * *Red.* *Red.* *f*

32 *Red.* *Red.* * *Red.* *Red.* *Red.* *dimin.* *p* *

37 *Red.* * *Red.* *Red.* *

41 *Red.* * *Red.* *cresc.* *

45 *Red.* * *Red.* *f* *cresc.* *

49 *Red.* * *Red.* *Red.* *ff* *f* *Red.* *Red.* *Red.* * *dimin.*

Rond de jambe en l'air – кругові рухи ногами у повітрі. Розмір 3/4; характер музики – плавний, темп – andante. Як і rond de jambe par terre воно виконується en dehors і en dedans. Темп виконання мелодії на подальшому етапі навчання прискорюється, а характер стає легким, повітряним.

Нотні приклади: Ф. Шуберт «Вальс» (H-dur); В. Одоєвський «Сентиментальний вальс»; М. Пардхаладзе «Вальс»; Р. Шуман «Вальс»; Д. Шостакович «Ліричний вальс»; Л. Шитте «Етюд» (твір 108, №17).

Valse Coquette

Уривок

Р. Леонковалло

The image displays a musical score for 'Valse Coquette' by R. Leonkavallo, presented in three systems of piano notation. The score is written in 3/4 time and the key signature of three flats (B-flat major or D-flat minor). The first system (measures 1-6) begins with a forte (*f*) dynamic and a 'con brio' instruction. The second system (measures 7-12) includes a 'cresc.' (crescendo) marking and a 'con impeto' instruction. The third system (measures 13-18) features a first ending (1.) and a second ending (2.), both marked with accents (>). The notation includes various musical symbols such as slurs, accents, and dynamic markings.

Petit battement – маленький рух, розмір 2/4; темп – allegro; ритм – чіткий та дрібний. Ритмічний малюнок складається з дрібних нот, краще на staccato.

Нотні приклади: Д. Шостакович «Полька» з балету «Золотий вік»; П. Чайковський фрагмент з балету «Лебедине озеро»; П. Чайковський «Трепак» з балету «Лускунчик»; Л. Мінкус «Варіація Кітрі» з балету «Дон Кіхот».

Полька

E. Mice

Measures 1-5 of the piece. The music is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The first system shows the beginning of the piece with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns, while the left hand provides a rhythmic accompaniment with chords and eighth notes.

Measures 6-10. The melodic line continues with eighth-note patterns and some rests. The left hand maintains a steady accompaniment with chords and eighth notes. The system concludes with a double bar line.

Measures 11-16. The right hand has a more active melodic line with eighth-note runs. The left hand continues with a consistent accompaniment of chords and eighth notes.

Measures 17-21. This system includes a first ending bracket over measures 17-21. The right hand features a series of chords and eighth notes. The left hand continues with its accompaniment. A piano (*p*) dynamic marking is present in measure 19.

Measures 22-26. This system includes a second ending bracket over measures 22-26. The right hand has a melodic line with eighth notes and a final flourish. The left hand continues with its accompaniment. A forte (*f*) dynamic marking is present in measure 22.

Grand battement jete – великий, енергійний кидок ноги на 90°. Розмір 2/4, 3/4. Характер музики енергійний, бадьорий. Темп від *allegretto* до *allegro moderato*. На початковому етапі необхідні акценти на сильну долю. Темп варіюється відповідно до технічної підготовки виконавців від повільного до швидкого.

Нотні приклади: Р. Штраус «Вальс» (C-dur); Л. Мінкус «Варіація з балету «Корсар»»; Ш. Гуно «Вальс» з опери «Фауст»; Л. Мінкус «Варіація Базиля» з балету «Дон Кіхот»; Ж. Бізе фрагмент з сюїти «Арлезіанка».

Варіація Актеона

з балету "Есмеральда" уривок

Ц. Пуні

Moderato

7

12

РОЗДІЛ 2. ВПРАВИ ПОСЕРЕДИНІ ЗАЛИ

Adagio.

Урок класичного танцю побудовано таким чином, що спочатку вправи виконуються біля станка (Plie, Battement tendu, Battement tendu jete, Rond de jambe par terre, Battement fondu, Battement frappe, Rond de jambe en l'air, Petit battement, Battement developpe, Grand battement jete), далі ці вправи переносяться на середину зали, тільки Plie замінюється маленьким **Adagio**, а наступні рухи виконуються в тій самій послідовності.

Нотні приклади: А. Глазунов «Лірична сцена» з балету «Раймонда»; Ф. Шуберт «Серенада»; Д. Шостакович романс з кінофільму «Овод»; П. Чайковський «Adagio» з балету «Спляча красуня»; П. Чайковський «Pas de Deux» з балету «Лебедине озеро»; А. Адан фрагмент з балету «Жизель» «Pas de Deux» «Знову разом».

Варіація солістки

з балету "Боядерка" уривок

Л. Мінкус

1 *p dolce*

6 *rit.* *a tempo*

11 *f*

15 *Mosso* *mf*

19

22

8

8

3 6

rit.

Battement tendu

Нотні приклади: П. Чайковський «Варіація Зіґфіда» з балету «Лебедине озеро»; Ф. Шуберт «Марш» (D-dur); Ф. Шуберт «Entre-Act» з увертюри «Розамунда»; П. Чайковський «Гавот» з балету «Спляча красуня».

Полька "Опівночі"

Уривок

Е. Вальдтейфель

The first system of the musical score for the Polka 'Midnight' consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 2/4. The music begins with a piano (*p*) dynamic. The right hand features a series of eighth-note chords, while the left hand plays a steady eighth-note accompaniment.

The second system of the musical score starts at measure 7. It features a first ending (1.) and a second ending (2.). The dynamics include piano (*p*), forte (*f*), sforzando (*sf*), and piano (*p*). The right hand continues with eighth-note chords, and the left hand provides a consistent eighth-note accompaniment.

The third system of the musical score starts at measure 12. It includes a crescendo (*cresc.*) marking. The dynamics are piano (*p*) and sforzando (*sf*). The right hand continues with eighth-note chords, and the left hand provides a consistent eighth-note accompaniment.

The fourth system of the musical score starts at measure 17. It features a first ending (1.) and a second ending (2.). The dynamics include piano (*p*) and sforzando (*sf*). The right hand continues with eighth-note chords, and the left hand provides a consistent eighth-note accompaniment.

Battement tendu jete

Нотні приклади: Л. Бетховен «Контрданс»; Л. Бетховен «Рондо-каприччо»; Ж. Бізе Опера «Кармен», «Хор хлопчиків»; Ф. Бургмюллер «Тарантелла».

Полька

К. Фауст

First system of the musical score, measures 1-5. The piece is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The music is marked *p* (piano). The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a rhythmic accompaniment with chords and eighth notes.

Second system of the musical score, measures 6-11. Measure 6 is marked with a '6'. The system includes a first ending (1.) and a second ending (2.). The music is marked *ff* (fortissimo) starting from measure 9. The right hand continues with melodic patterns, and the left hand has a steady accompaniment.

Third system of the musical score, measures 12-16. Measure 12 is marked with a '12'. The music is marked *p* (piano) starting from measure 13. The right hand features a more active melodic line with sixteenth notes, and the left hand continues with a rhythmic accompaniment.

Fourth system of the musical score, measures 17-21. Measure 17 is marked with a '17'. The music is marked *ff* (fortissimo) starting from measure 18. The right hand has a complex melodic pattern with many sixteenth notes, and the left hand provides a strong accompaniment.

Fifth system of the musical score, measures 22-25. Measure 22 is marked with a '22'. The system concludes with a double bar line and repeat signs. The right hand has a melodic line with eighth notes, and the left hand has a simple accompaniment.

Rond de jamb par terre

Нотні приклади: Е. Гріг «Листок з альбому»; Ф. Шуберт «Вальс № 13» (A-dur); Ф. Маршетті Вальс «Чарівність».

Mignon

Уривок

O. Morley

The musical score for 'Mignon' by O. Morley is presented in a grand staff format, consisting of a piano (p) part and a violin (v) part. The piece is in 3/4 time and the key signature has one sharp (F#). The score is divided into five systems, with measure numbers 6, 12, 19, and 26 indicated at the beginning of their respective systems. The piano part features a steady accompaniment with frequent rests, while the violin part carries the main melodic line. Dynamics such as *mf* and *f* are used throughout. Performance markings include accents (>) and slurs. The score concludes with a double bar line and repeat dots.

Battement fondu

Нотні приклади: Ф. Шуберт «Експромт» (В-dur); Е. Гріг «Вальс-каприз»; А. Дворжак Вальс; Ф. Шопен «Забутий вальс».

Вальс

Уривок

І. Брамс

The first system of the musical score is in 3/4 time and B-flat major. The right hand features a melodic line with slurs and ties, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. The dynamic marking is *p* (piano) and the expression marking is *espressivo*. The system concludes with a repeat sign.

The second system of the musical score continues from the first system, starting at measure 9. It features similar melodic and harmonic patterns. The dynamic marking *cresc.* (crescendo) is present in the right hand. The system concludes with a repeat sign.

Rond de jambe en l'air

Нотні приклади: П. Чайковський «Чорний лебідь» з балету «Лебедине озеро»; Л. Деліб Вальс з балету «Струмок»; Г. Доніцетті фрагмент з опери «Любовний напій».

Valse Coquette

Уривок

Р. Леонковалло

The image displays a piano score for 'Valse Coquette' by P. Leonkavallo, consisting of three systems of music. The key signature is three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 3/4. The first system (measures 1-6) begins with a forte (*f*) dynamic and the instruction 'con brio'. The second system (measures 7-12) includes a crescendo (*cresc.*) and ends with 'con impeto'. The third system (measures 13-16) features a first ending (1.) and a second ending (2.), concluding with a repeat sign.

Grand battement jete

Нотні приклади: П. Чайковський «Концертна сюїта» з балету «Лускунчик»; Дж. Верді фрагмент з опери «Ріголетто»; Л. Деліб «Мазурка» з балету «Копелія».

"Варіація соліста"

з балету "Баядерка"

Л. Мінкус

Animato

9

16

22

28

36

The image shows a musical score for piano, measures 36 through 41. The score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. The right hand (treble clef) features a melodic line with a long slur over measures 37-40, ending with a fermata. The left hand (bass clef) provides harmonic support with chords and single notes. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Далі виконуються різноманітні стрибки, і закінчується урок вправою Coda та Pordebras.

Стрибки (Allegro) є технічною складовою уроку класичного танцю. Кожний стрибок починається та закінчується в demi – plie. Цей рух готує і завершує стрибок. Тому концертмейстеру треба чітко та в характері зіграти затакт який готує до стрибка. Стрибки виконуються в різному темпі, в залежності від статі виконавців і рівня їх технічної підготовки. Стрибки поділяються на маленькі – petit allegro, середні – demi allegro та великі– grand allegro. Всі стрибки на уроці класичного танцю поділяються на п'ять груп:

- стрибки з двох ніг на обидві без зміни положення (temps leve sauté);
- стрибки з двох ніг на обидві зі зміною положення (pas assemble, changement de pieds, pas echange);
- стрибки з двох ніг на одну ногу (група sissonnes, що поділяється на маленькі – sissonne simple, sissonne ouverte, sissonne fermee, sissonne tombee, та великі – sissonne ouverte на 90*, sissonne renversee, sissonne soubresaut);
- стрибки з однієї ноги на іншу (pas jete, pas de chat та ін.);
- стрибки на одній нозі (pas ballonne, temps leve saute та ін.).

Чоловіча група виконує стрибки значно повільніше за жіночу групу, тому концертмейстеру потрібно чоловікам грати значно повільніше, ніж жінкам. Виконуються стрибки, як і всі вправи класичного танцю, за принципом від простого до складного, тому концертмейстеру слід грати так, щоб він своєю грою допомагав виконавцям оволодівати технікою виконання кожного руху, слідкувати за кожним кроком виконавців. Музичний супровід до стрибків виконується спочатку в повільному темпі, а потім поступово прискорюється відповідно до оволодіння технікою виконання. При цьому музичний акцент робиться на верх стрибка. Розмір 2/4, 3/4.

Нотні приклади для стрибків: Ж. Шнейцхоффер фрагмент з балету «Сільфіда»; Ц. Пуні фрагмент з балету «Конек – Горбунок»; Л. Мінкус Кода з балету «Пахіта»; Л. Мінкус «Сцена з Амуром» з балету «Дон Кіхот»; А. Дюран Вальс.

Полька "Генрієтта"

Уривок

С. Рахманінов

The first system of the musical score consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 2/4. The music features a melody in the right hand with eighth and sixteenth notes, and a bass line in the left hand with chords and eighth notes.

The second system of the musical score consists of two staves, continuing from the first system. It begins with a measure number '5' above the first note of the treble staff. The notation continues with similar melodic and harmonic patterns, ending with a double bar line and repeat dots.

Вставна варіація солістки

з балету Л. Мінкуса "Пахіта"

А. Папков

Measures 1-5 of the solo variation. The music is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The first two measures feature a forte (*f*) piano accompaniment with chords in the right hand and single notes in the left. Measures 3-5 show a piano (*p*) section with triplets in the right hand and chords in the left.

Measures 6-10. The right hand continues with triplet patterns, while the left hand provides harmonic support with chords and moving lines.

Measures 11-15. This section features more complex triplet patterns in the right hand and sustained chords in the left hand.

Measures 16-20. The piece transitions back to a piano (*p*) dynamic. The right hand has triplet patterns, and the left hand features chords and some rests.

Measures 21-25. The final section of the variation, featuring intricate triplet patterns in the right hand and chords in the left hand.

25

Musical score for measures 25-28. The piece is in G major (one sharp). The right hand features a continuous eighth-note triplet pattern. The left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes.

29

Musical score for measures 29-32. The key signature changes to G minor (two flats). The right hand continues with eighth-note triplets. The left hand accompaniment includes a trill in the final measure of the system.

Варіація Фрондосо

з балету "Лауренція"

А. Крейн

Measures 1-7 of the piano score. The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is 3/4. The music features a melodic line in the right hand and a supporting bass line in the left hand.

Measures 8-14 of the piano score. Measure 8 is marked with an 8-measure rest. The music continues with a melodic line in the right hand and a supporting bass line in the left hand.

Measures 15-22 of the piano score. Measure 15 is marked with an 8-measure rest. The word "Fine" is written in the left hand at the beginning of measure 16. The music concludes with a melodic line in the right hand and a supporting bass line in the left hand.

Measures 23-29 of the piano score. The music continues with a melodic line in the right hand and a supporting bass line in the left hand.

Measures 30-35 of the piano score. Measure 30 is marked with an 8-measure rest. The instruction "poco ritard." is written above the staff. The music concludes with a melodic line in the right hand and a supporting bass line in the left hand.

Da capo al Fine

Перша вставна варіація солістки

з балету "Пахіта" уривок

Л. Мінкус

Allegro

First system of the musical score, measures 1-7. The music is in 3/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The right hand features a melodic line with slurs and accents, while the left hand provides a steady accompaniment of chords. A *cresc.* marking is present in measure 6.

Second system of the musical score, measures 8-13. Measure 8 is marked with a '3' above a triplet of eighth notes in the right hand. The accompaniment continues with chords and rests. A *mp* marking appears in measure 10.

Third system of the musical score, measures 14-19. Measure 14 begins with a triplet of eighth notes in the right hand. The right hand has a melodic line with slurs, and the left hand has a rhythmic accompaniment. A *mp* marking is present in measure 16.

Fourth system of the musical score, measures 20-26. The right hand continues with a melodic line, and the left hand provides a consistent accompaniment of chords. The system concludes with a double bar line.

Fifth system of the musical score, measures 27-32. Measure 27 features a triplet of eighth notes in the right hand. The right hand has a melodic line with slurs, and the left hand has a rhythmic accompaniment. The system concludes with a double bar line.

Coda складається з різних складних технічних елементів рухів. Виконується в прискореному темпі. Музичний розмір 2/4. Велике значення має наявність чіткого ритмічного малюнку.

Нотні приклади: М. Карасьов «Голоп»; Л. Деліб «Голоп» з балету «Копелія».

Coda з балету "Дон Кіхот"

Уривок

Л. Мінкус

7

12

17

f

ff

Обертання.

В класичному танці Pirouette (Пірует) – це один, або декілька повних кругових обертань усім тілом на носку однієї або двох ніг навколо себе. Основні обертання в класичному танці: Pirouette (пірует); en tournant (ан турнан); fouette (фуєте); tours chaines (тур шене). Музичний розмір 2/4. Темп – allegro (скоро). Характер – бадьорий, енергійний.

Нотні приклади: Ц. Пуні «Кода» з балету «Конек – Горбунок»; А. Кампра «Кода» з балету «Венеціанський карнавал»; Л. Мінкус «Кода» з балету «Корсар»; Ц.Пуні «Coda» з балету «Конек – Горбунок».

Coda з балету "Дон Кіхот"

Уривок

Л. Мінкус

Allegro con fuoco

Measures 1-6 of the Coda. The music is in 2/4 time and begins with a forte (*f*) dynamic. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a rhythmic accompaniment of chords.

Measures 7-12. The melodic line in the right hand continues with eighth notes and includes a sixteenth-note triplet. The left hand maintains the chordal accompaniment.

Measures 13-18. The right hand has a more active melodic line with sixteenth-note runs. The left hand continues with the chordal accompaniment.

Measures 19-24. The melodic line in the right hand features eighth-note patterns. The left hand continues with the chordal accompaniment.

Measures 25-30. The right hand has a melodic line with sixteenth-note runs. The left hand continues with the chordal accompaniment.

30

Musical score for measures 30-36. The piece is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The right hand features a melodic line with eighth-note patterns and some grace notes. The left hand provides a steady accompaniment with chords and eighth-note figures.

37

Musical score for measures 37-42. The right hand continues the melodic development with eighth-note runs and rests. The left hand maintains a consistent rhythmic accompaniment with chords and eighth-note patterns.

43

Musical score for measures 43-48. The right hand concludes the melodic phrase with a final grace note and eighth-note pattern. The left hand ends with a final chord and eighth-note accompaniment. The piece concludes with a double bar line.

Кода (Квартет солістів) з балету "Дон Кіхот"

Уривок

Л. Мінкус

Measures 1-6 of the score. The music is in 2/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The piece begins with a piano (*p*) dynamic. The right hand features a melodic line with eighth-note patterns, while the left hand provides a steady accompaniment of eighth notes. A first ending bracket labeled '8' spans measures 5 and 6.

Measures 7-12. The melodic line in the right hand continues with eighth-note patterns, including some grace notes. The left hand accompaniment remains consistent. A second ending bracket labeled '8' spans measures 11 and 12.

Measures 13-18. The piece reaches a section marked *ff* (fortissimo) and *cresc.* (crescendo). The right hand has a more active melodic line, and the left hand accompaniment becomes more complex with some chords. A repeat sign is present at the end of measure 18.

Measures 19-25. The dynamics fluctuate, starting with *fff* (fortississimo) in measure 19, moving to *pp* (pianissimo) in measure 21, and then *f* (forte) in measure 23. The *cresc.* marking continues. The right hand has a melodic line with eighth notes, and the left hand has a rhythmic accompaniment. A first ending bracket labeled '8' spans measures 24 and 25.

Measures 26-31. The piece concludes with a final section marked *fff* and *pp*. The right hand has a melodic line with eighth notes, and the left hand has a rhythmic accompaniment. A first ending bracket labeled '8' spans measures 30 and 31, ending with a double bar line.

Pordebras – вправа, яка завершує всі попередні вправи. Вона дає змогу відновити подих виконавцям. Виконується в повільному темпі. Музичний розмір 3/4, 4/4. Характер плавний, спокійний. Ця вправа розвиває у виконавців гнучкість, та знання поз класичного танцю.

Нотні приклади: Ф. Шопен «Ноктюрн» (cis-moll); А. Хачатурян Романс з драми Лермонтова «Маскарад»; А. Хачатурян «Adagio» з балету «Спартак».

Прелюдія №1

Уривок

А. Лядов

The image displays a musical score for a piano piece titled "Прелюдія №1" (Prelude No. 1) by Alexander Lyadov. The score is presented in a four-system format, with each system containing a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 6/8. The tempo is marked "Allegro". The dynamics include "p" (piano) and "legato". The score begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The first system is marked "Allegro" and "p legato". The second system starts with a measure number "5". The third system starts with a measure number "9". The fourth system starts with a measure number "13". The score concludes with a double bar line and repeat dots.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Альбом класического вальса [Ноты] Т. Ш. / под. ред. К. С. Сорокина. – Москва : Советский композитор, 1987. – 45 с.
2. Бойко О. С. Танцювальні перфоманси в сучасній Україні / О. С. Бойко // Молодий вчений. – 2017. – №10 (50). – с.242–245.
3. Верди Дж. Травиата [Ноты] : опера / Дж. Верди. – Москва : Музыка, 1983. – 310 с.
4. Гаррис К. После бала [Ноты] : вальс / К. Гаррис. – Москва, 1901. – 5 с.
5. Годовський В. М. Основи класичного танцю : навчально-методичний посібник для студентів І курсу денної та заочної форм навчання (спеціальність 7020202 “Хореографія”) / В.М. Годовський, Л.П. Волошина. – Рівне: РДГУ, 2004. – 20 с.
6. Делиб А. Балет «Сильвия» [Електронний ресурс] / А Делиб. – Режим доступу : <https://musicseasons.org/delib-balet-silviya/>. – Название с экрана. – Дата просмотра : 13.02.2019.
7. Джоплин С. Регтаймы [Електронний ресурс] / С. Джоплин. – Режим доступу : <http://dmitrykrasnoukhov.kiev.ua/noty/skott-dzhoplin-regtajjmy-noty>. – Название с экрана. – Дата просмотра : 13.02.2019.
8. Зорін В. В. Камерно-вокальні фортепіанні твори доромантичного періоду: історична еволюція / В. В. Зорін // Молодий вчений. – 2018. – №4. – С. 480-483.
9. Зорін В. В. Методичні аспекти роботи піаніста-концертмейстера у хореографічному класі / В. В. Зорін // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки: реалії та перспективи. – 2018. – Вип. 65. – С. 42-45.
10. Зорін В. В. Осмислення взаємодії музики та танцю в контексті культурно-історичного розвитку / В. В. Зорін // Гілея. – 2018. – Вип. 139. – С. 125-127.
11. Зорін В. В. Особливості організації уроку класичного танцю у вищих закладах освіти з позиції концертмейстера / В. В. Зорін // Теорія та методика навчання та виховання. – 2017. – Вип. 43. – С. 140-147.
12. Зорін В. В. Специфіка та методологічні нюанси діяльності піаніста-концертмейстера / В. В. Зорін // Молодий вчений. – 2018. – №3. – С. 607-611.
13. Кравченко І.А. Специфіка роботи концертмейстера хореографічних дисциплін / І.А. Кравченко // Мистецька освіта в Україні : проблеми теорії і

практики :тези за матеріалами Всеукр. наук.-метод. конф.-семінару. – Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – С.120-122.

14. Молчанова Т.О. Міра і пропорційність виконавського тандему «піаніст-концертмейстер-соліст» / Т.О. Молчанова // Наукові записки. Серія : Мистецтвознавство. – 2014. – № 2. – С. 3–9.

15. Молчанова Т.О. Системні механізми творчої лабораторії піаніста-концертмейстера і соліста [Електронний ресурс] / Т.О.Молчанова // Науковий вісник Донбасу. – 2013. – № 4. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2013_4_45. – Назва з екрану. – Дата перегляду : 18.02.2019.

16. Путіліна Т. М. Місце класичного танцю у формуванні творчої особистості студентів-хореографів / Т.М.Путіліна // Педагогічні науки : збірник наукових праць. – 2017. – Випуск 134. – С. 178-187.

17. Рева Я.Г. Класичний танець як один із основних компонентів хореографічної освіти [Електронний ресурс] / Я.Г. Рева. – Режим доступу : <http://www.elcat.pnpu.edu.ua/docs/Reva%201.doc>. – Назва з екрану. – Дата перегляду : 18.02.2019.

18. Савчин Л. Хореографічне мистецтво в культурно–освітньому просторі України / Л.Савчин // Вісник Львівського університету. Серія : Мистецтвознавство. – 2014. – Вип.14. – С. 296–303.

19. Філенко О.В. Використання інноваційних технологій для забезпечення музичного супроводу до практичних занять з хореографічних дисциплін / О.В. Філенко // Проблеми та перспективи розвитку хореографічного мистецтва в контексті Болонського процесу / Гол. ред. В.В. Чуба. – Херсон, 2015. – С.254-260.

20. Хрестоматия музыкального оформления уроков классического экзерсиса / сост. Н. С. Хачатурова ; Московская Академия Нестеровой. – Москва : Библиофон, 2007. – 252 с.

21. Черни К. Избранные фортепианные этюды [Ноты] Ч. 1. / под. ред. Г. Гермера. – Москва : Музыка, 1971. – 38 с.